Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyńskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyński we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na poczcie: miesięcznie —,96 zł, kwartalnie 2,88 zł, w ekspedycji: mies. 90 gr, kwart. 2,70 zł - Ogłoszenia: za miejsce 1-łam. 1 milim. w wyż 5 grosze przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

№ 115 | Września, sobota dnia 3 października 1925 | Rok VII

Gorąca prośba!

Obywatele! Rodacy!

Siedem lat mija od chwili, gdy wśród manifestacyjnych pochodów składaliśmy na miejsce wiecznego spoczynku na cmentarzu wrzesińskiem śmiertelne szczątki tych Bezimiennych naszych a Wielkich Nieznanych, którzy w walce o odzyskanie utraconego bytu niepodległego i ugruntowanie odzyskanej wolności, kładli ofiarnemi a bohaterskimi swemi czynami granitowe podwaliny pod budujące się zręby zmartwychwstałej państwowości naszej.

Spoczywający na cmentarzu katolickim we Wrześni 11 bohaterów — Polaków — walk wyzwoleńczych lat 1918/19 to Ci, co żyjąc miłością Polski — dali jej pod Zdziechową, Zninem, Szubinem to co mieli najdroższego — życie. Ofiarą tą zaskarbili sobie dozgonną wdzięczność, obecnego i przyszłych pokoleń. Czy spłacamy dług wdzięczności, wobec nich zaciągnięty należycie? Odpowiedzią niech będzie opuszczona, zapomniana na cmentarzu mogiła bohaterów, wołająca o nagrobek o ogrodzenie.

Podpisany Komitet, pragnąc z jednej strony obudzić w obywatelstwie wrzesińskim wspomnienia owych chwil dziejowych niezbyt odległych, w których krew i życie młodych powstańców ważyły o przyszłych losach całego nieomal narodu — z drugiej zaś wezwać patrjotycznie usposobiony ogół społeczeństwa do wydatnej ofiarności na rzecz postawienia na mogile powstańców trwałego nagrobka oraz ogrodzenia. Oni dali za naszą wolność życie, piersią swą osłonili ojczyznę przed wrogiem.— Spłaćmy w drobnej części dług wobec nich zaciągnięty — złożeniem ofiary na rzecz utrwalenia dla potomności ich mogiły, którąby była widomem znakiem bogato krwią najlepszych synów okupionej naszej wolności. Wszystkie niemal miasta i wsie we Wielkopolsce postawiły już podobne nagrobki względnie pomniki, niechaj i Września da dowód, że umie i chce pamiętać o swych bohaterach powstańcach. Prosimy zatem gorąco o każdy grosz, a błogosławić nam będą ci, którym zawdzięczamy wolność i niepodległość. Wszelkie datki prosimy składać w Pow. Kasie Oszczędności we Wrześni na konto „Pomnik dla Poległych" lub w administracji „Orędownika Wrzesińskiego", z czego publicznie kwitować będziemy.

Komitet:

ks. Berger, starosta Charkiewicz, b. starosta Czapski-Bardo, Wł. Kaliszewski, aptekarz Konieczny, sędzia Mazur, Wojciech Müller, Aleks. Nawrocki, prezes Tow. Inwalidów, Andrzej Prądzyński, Skonieczny wiceprezes Tow. Powstańców i Wojaków, dyr. banku Smodlibowski, burmistrz Sołtysiak, inspekt. szkolny Stasiewski.

Odpowiedzialność Niemiec

Berlin, 29. 9. Deklaracja niemiecka w sprawie odpowiedzialności moralnej za wybuch wojny światowej, złożona wczoraj przez posła niemieckiego w Paryżu, wywołała żywe poruszenie w kołach politycznych i w prasie berlińskiej. Późnym wieczorem kanclerz zwołał wszystkich obecnych ministrów na naradę, która trwała do 1 w nocy.

Pisma tutejsze podają następujący obraz wypadków ostatnich dni: Wraz z odpowiedzią Niemiec na zaproszenie rządów sojuszniczych na konferencję w sprawie paktu bezpieczeństwa posłowie Niemiec w Paryżu, Londynie, Brukseli i Rzymie otrzymali polecenie złożenia ustnego oświadczenia o stanowisku rządu niemieckiego w sprawie odpowiedzialności za wybuch wojny. Krok ten rząd niemiecki miał podjąć na skutek interwencji partyj prawicowych.

Po deklaracji ustnej, złożonej w ubiegłym tygodniu przez posłów Niemiec w stolicach krajów sojuszniczych, w poniedziałek poseł von Hoesch zgłosił się do Brianda i wręczył mu wspomnianą deklarację na piśmie w formie noty werbalnej, nadmieniając, że rząd niemiecki ma zamiar ją opublikować. Zamiar ten miał wywołać protest ze strony Francji i Anglji, opierający się m. in. na tym motywie, że publikacja, według ustalonego w ostatnich czasach zwyczaju, nastąpić może dopiero za obustronną zgodą.

Dziś po południu poseł niemiecki w Paryżu po otrzymaniu nowych instrukcyj zgłosił się ponownie do francuskiego Min. Spraw Zagranicznych. Pisma przypuszczają, że rząd niemiecki zaproponuje nową procedurę, polegającą na tem, że nota werbalna nie będzie opublikowana, natomiast rząd niemiecki i rządy sojusznicze opublikują wspólnie ułożony komunikat, zawierający treść oświadczenia, złożonego przez posłów Niemiec w stolicach państw sojuszniczych.

Nacjonalistyczny organ „Der Tag" donosi, że na wczorajszem nocnem posiedzeniu gabinet Rzeszy postanowił nie robić żadnych ustępstw w sprawie odpowiedzialności Niemiec za wybuch wojny światowej. Pismo zaprzecza pogłosce, jakoby rząd niemiecki miał zgodzić się na kompromis, polegający na wycofaniu noty werbalnej i zastąpieniu jej komunikatem oficjalnym.

Anglicy o trudnościach finansowych w Polsce.

Londyn, 29. 9. „Times" piszą o ostatniem sprawozdaniu Min. Skarbu co następuje: Ostatni biuletyn polskiego Min. Skarbu rzuca wyraźne światło na charakter wypadków, które spowodowały spadek kursu złotego polskiego i wytworzyły trudną sytuację dla banków polskich. Stanowisko Banku Polskiego, dążącego w zarządzeniach swych do skutecznego przeciwstawienia się tendencji nowej inflacji, jest zupełnie usprawiedliwione, choć z akcją taką winien był wystąpić wcześniej.

Najważniejsza ustawa sanacyjna.

Warszawa, 29. 9. „Ekspress Poranny" donosi, że jedną z najważniejszych ustaw sanacyjnych jest ustawa, udzielająca rządowi pełnomocnictw dla dzierżawy monopoli. Jest faktem niezaprzeczonym, że zagranica interesuje się nadzwyczajnie tą kwestją i że do rządu zwrócono się już z licznemi propozycjami.

Wydzierżawienie monopolu solnego?

Warszawa, 29. 9. W warszawskich kołach finansowych rozeszła się wieść, że do Polski przyjdą w najbliższym czasie finansiści amerykańscy, holenderscy i angielscy. W związku z przyjazdem finansistów holenderskich mówi się ogólnie o wydzierżawieniu monopolu solnego, który przynosi Państwu deficyt. Angielscy finansiści interesują się szczególnie monopolem tytoniowem. Amerykanie natomiast interesują się sprawami kolejowemi, a zwłaszcza budową i eksploatacją kolei.

- Kronika -

Września, dnia 2 października 1925 r.

Kalendarz rzymsko-katolicki:
dzisiaj: Aniołów Str., jutro: Ewalda.

Ostatnia chwila przed wyborami, jeszcze czas się zastanowić!

Szanowny wyborco, chcesz mieć radnym żyda lub niemca — głosuj na listę nr. 7.

Chcesz mieć zastępcę z obozu N. P. R. — głosuj na listę nr. 6.

Chcesz widzieć urzędników w Radzie miejskiej — głosuj na listę 5-tą.

Chcesz inwalidów — głosuj na listę nr. 4.

Chcesz właścicieli domów — głosuj na listę nr. 2.

A jeżeli jesteś zdania, że ludność miasta powinni reprezentować radni wybrani z pośród wszystkich stanów i zawodów —

rozejrzyj się w liście nr. 3.

Znajdziesz tam właściciela domu w zgodzie z lokatorem, pracodawcę i pracobiorcę, inwalidę, rzemieślnika, fabrykanta, kupca, urzędnika —

jest to jedyna lista, która uznaje współpracę kobiety,

zapewniając jedno miejsce dla reprezentantki płci pięknej.

Lista nr. 3.

1. Lewandowski Jan, kupiec,
2. Nawrocki Aleksander, obuwnik,
3. Kubale Edward, mistrz blach.,
4. Krzyżagórska Izabela, nauczycielka,
5. Smodlibowski Stanisław, dyrektor banku,
6. Prądzyński Andrzej, księgarz,
7. Bulczyński Stanisław, mistrz rzeźnicki,
8. Zamysłowski Antoni, mistrz piekarski,
9. Wąs Michał, nauczyciel,
10. Łosiński Józef, właściciel fabryki,
11. Stachorski Franciszek, murarz,
12. Jasiński Spirydjon, kupiec,
13. Mazur Roman, Naczelnik Sądu,
14. Jerzykiewicz Ludwik, mistrz rzeźnicki,
15. Kaczmarek Kazimierz, kupiec,
16. Wojciechowski Bolesław, mistrz stolarski,
17. Kulczak Ludwik, mistrz krawiecki,
18. Owczarzak Stanisław, tokarz,
19. Obarski Stefan, kupiec,
20. Matuszewski Aleksander, mistrz krawiecki,
21. Bulczyński Wojciech, mistrz rzeźnicki,
22. Koczorowski Wojciech, sekretarz,
23. Ziętek Józef, obuwnik,
24. Kilkowski Józef, piekarz,
25 Burjan Kazimierz, kupiec,
26. Schoen Marceli, kupiec,
27. Milczyński Wojciech, dentysta.

* **Zmiany w przepisach pocztowych od 1. X. 1925.** Wagę listów prywatnych w obrocie wewnętrznym podwyższa się do 500 gr. (dawniej 250 gr.) Wymiar największy karty pocztowej ustala się na 15×10,5 ctm. Druki dopuszcza się w wewnętrznym obrocie do wagi 2000 gr. Kartki widokowe noworoczne i na gwiazdkę z 5 słowami życzeń lub pozdrowień idą jako druki po 5 gr. Bilety wizytowe z napisem życzenia (5 słów) idą jako druk — 5 gr. Zakazane jest wysyłanie w liście nie poleconym brzęczącej monety, biletów bankowych i zdawkowych, wyrobów złotych lub srebrnych i t. d.

* **Pomnik dla poległych.** Jak już w jednym z poprzednich numerów Orędownika podano, utworzył się w powiecie naszym komitet, który postawił sobie za zadanie zebrania odpowiednich funduszy na postawienie na cmentarzu wrzesińskim nagrobka i ogrodzenia na grobie poległych powstańców z lat 1918/19. Szan. czytelnikom naszego pisma zwracamy uwagę na dzisiejsze ogłoszenie komitetu z prośbą o przesłanie datków pieniężnych, aby tak jak w innych miastach i wsiach postawić widomy znak naszej wdzięczności tym, którzy życie oddali w ofierze za wolność i niepodległość naszego państwa. Prócz odezwy roześle komitet prośby do władz, różnych instytucji i osób prywatnych o okazanie dowodu wdzięczności poległym bohaterom. Odezwę komitetu polecamy gorąco szanownemu społeczeństwu i mamy nadzieję, że komitet w krótce uzyska potrzebną sumę na cel tak piękny.

* **Rozpoczęcie budowli Bursy gimnazjalnej.** Z czytelnikami naszego pisma podzielić się możemy radosnem doniesieniem. Oto ściślejszy wydział zarządu „Bursy im. Karola Marcinkowskiego" postanowił na zebraniu w dniu 29. września — zwołanem przez p. starostę Charkiewicza — przystąpić bezzwłocznie do rozpoczęcia w przyszłym tygodniu budowania bursy gimnazjalnej przy szosie strzałkowskiej na gruncie darowanym przez miasto. W miarę uzyskanych szczupłych funduszy rozpocznie się budowla pod kierownictwem p. insp. budownictwa Paluszkiewicza z pomocą pp. bud. Nowakowskiego i Gierzyka. Brak nam jeszcze kamieni i wydział zwraca się z prośbą do szanownych panów gospodarzy o łaskawe przywiezienie kilku furmanek kamieni na plac budowlany bursy. Nie od razu zbudowano Kraków, nie od razu stanie i bursa. Zarząd bursy dołoży jednakowoż wszelkich starań, aby miastu i powiatowi przybyła jak najprędzej ta placówka kulturalna, któraby dałaby zdolnej a niezamożnej młodzieży możność do kształcenia się na pożytecznych i dzielnych synów Ojczyzny. O pomoc tą gorąco prosimy.

* **Miłosław.** (Jarmark.) Dnia 14 października 1925 r. odbędzie się w Miłosławiu jarmark ogólny. Z powodu wybuchu zarazy płucnej jest spęd bydła na jarmark w Miłosławiu zakazany.

Z życia Towarzystw

*** Wolność! Miesięczne zebranie Tow. Pow. i Wojaków w Strzałkowie, odbędzie się 4. bm. o godzinie 4 popoł. w salce p. Szczepankiewicza. O przybycie wszystkich Pow. i Wojaków prosi

Zarząd.

*** Kwartalne Zebranie Cechu Krawieckiego we Wrześni odbędzie się 5 października o 5-tej popoł. w lokalu p. Wroniewicza ul. Poznańska.

Zarząd L. Stachowski.

*** Kwartalne zebranie Cechu Przymusowego Krawieckiego na pow. wrzesiński odbędzie się w poniedziałek, dnia 5 października o godz. 5 popoł. w lokalu p. Wroniewicza Zarząd.

*** W sobotę, dnia 3 października o godz. 4-tej odbędzie się na salce p. Bartkowiaka zebranie Kółka nauczycielskiego na Wrześnię i okolicę. Dla ważnej sprawy prosimy o liczne przybycie. Zarząd.

Pamiętaj, że każdy złoty wydany niepotrzednie zagranicę pozbawia chleba polskiego robotnika, podważa naszą samodzielność gospodarczą oraz osłabia walutę.

Obwieszczenie!

Na podstawie art. 20 ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej oraz wydanych na podstawie jej przepisów wykonawczych (§§ 125 i 127 rozp. wyk.) zarządzam **niniejszem rejestrację mężczyzn urodzonych w roku 1905, 1906 i 1907.**

1. Zamieszkałych na terenie m. Wrześni mężczyzn **urodzonych w roku 1905** wzywam do osobistego zgłoszenia się w urzędzie policyjnym celem ujęcia ich **w spis poborowych**, do końca roku bieżącego. Do spisu poborowych zostają ujęci w porządku alfabetycznym i na dowód zgłoszenia dokonanego otrzymują zaświadczenie stwierdzające zapisanie ich do spisu poborowych.
2. Zamieszkałych na terenie m. Wrześni mężczyzn urodzonych **w roku 1906 i 1907** wzywam do osobistego zgłoczenia się w urzędzie policyjnym najdalej do dnia 15 października br. celem ujęcia ich w rejestr ośmnastoletnich.

Zgłoszenia w wypadku od 1 i 2 winno być osobiste w tut. urzędzie policyjnym pokój nr. 4. ratusz w godzinach urzędowych przedpołudniowych. Każdy rejestrujący się otrzymuje zaświadczenie z dokonanego zgłoszenia, które stwierdza że został ujęty w liście poborowej lub rejestrze ośmnastoletnich. Zaświadczenie to winien stale posiadać i utrzymać w należytem porządku celem okazania się przy przeglądzie wojskowo-lekarskim.

Osoby uchylające się od zgłoszenia do rejestracji w oznaczonym czasokresie wyżej bez uzasadnionych przyczyn ulegną karze grzywny do 500,00 zł lub aresztem do 6 tygodni albo obu tym karom łącznie.

Września, dnia 25 września 1925.

Urząd Policyjny

L. dz. III. 6559/25 w z. Konieczny.

Tanio! **Papiery** Tanio!

Papiery: kancelaryjne, konceptowe, maszynowe i przebitkowe, falsowane i pojedyncze z powodu dużych zapasów po starych cenach.

Towary zagraniczne jak: ołówki, gumy, kalki maszynowe, tusze i wiele innych artykułów, **po bardzo niskich cenach** z powodu wyprzedaży takowych.

Kajety i bruljony, bibułę zeszytową po starych cenach czerwcowych i lipcow. poleca:

Fr. Szymański, Poznań Pocztowa 31 Tel. 21-87

Hurtownie Detalicznie

Obwieszczenie!

Lista prawyborcza do wyboru osób, które sędziami niezawodowemi przy Izbie Karnej Sądu Okręgowego w Gnieźnie i ławnikami przy tut. Sądzie Pokoju mianowani być mogą zostanie zgodnie z postanowieniami § 36 ustawy o sądownictwie z dn. 27. 1. 1847 (Dz. Ust. Rzeszy nr. 4 str. 41)

od czwartku, dnia 1 października do czwartku 8 października br. włącznie wyłożoną do publicznego wglądu w ratuszu pokój 4.

Zażalenia przeciwko dokładności i zupełności listy prawyborczej mogą być w wyżej wymienionym czasie do tut. urzędu wniesione. Sprzeciwy po upływie czasu prekluzyjnego nie będą rozpatrywane.

Września, dnia 28 września 1925 r.

Urząd Policyjny

L. dz. 6583/25 III. w z. Konieczny.

Obwieszczenie!

Z powodu rozpoczynającej się kampanji buraczanej i przewidzianego wielkiego braku wagonów podczas tejże, podaje się do publicznej wiadomości co następuje:

Plan odstawy buraków sporządza na każdy tydzień z osobna Cukrownia, według którego należy się ściśle zastosować.

Kolejka stawia wagony tylko na zamówienie, które należy uskutecznić 24 godz. poprzedzające dzień odstawy.

Wagony stawia tutejsza Kolejka na szlakach Września-Borzykowo i Września-Kleparz-Mierzewo włącznie.

Załadowane buraki należy nadać listem przewozowym konduktorowi. Buraki wolno ładować tylko na wyraźne zawezwanie Cukrowni. Wagonów od wytłoków jak i krytych nie wolno obładować burakami bez zezwolenia Dyrekcji Kolejki.

Czas obładowania albo wyładowania wagonów jest dla Cukrowni 6 godz. a dla odstawców 12 godz.

Z powodu wielkiego braku wagonów jak wyżej wspomniano, będzie się bezwzględnie pobierało postojowe od wagonów i to 4,50 zł od jednego wagona za każde 6 wzgl. 12 godz. Za niedziele i święta pobiera się także postojowe, jeśli wagon w dniu poprzedzającym święto nie jest wyładowany lub naładowany i nadany.

Postojowe od wagonów będzie się pobierało:
a) za nieterminowe obładowanie lub wyładowanie wagonów;
b) za nieprawne obładowanie wagonów;
c) za nie nadanie obładowanych wagonów listem przewozowym konduktorowi.

Września, dnia 29 września 1925.

Dyrekcja Wrzesińskiej Kolejki Pow.

Piękna nadaje

różowe, młode, świeże oblicze, biała, aksamitna, miękka skóra i świeża cera. To wszystko nadaje tylko prawdziwe mydło liliowo - mleczne „Ergasta“. Cena 75 groszy. Zważać na nazwę „Ergasta“, gdyż są bezwartościowe naśladownictwa. Do nabycia **w Drogerji Z. Wolskiego oraz w Drog. B. Chrzan.**

Mąka

pszenna

w najlepszym gatunku.

Skład towarów kolonjalnych i delikatesów

W. Porawski

H. Sienkiewicza 37.

K. Chełmikowska, Września

Telefon 372 **ul. Poznańska nr. 32** **Telefon 372**

poleca na nadchodzącą porę jesienno-zimową:

Zamsze, flausze, plusze, astrachany na płaszcze w różnych kolorach, gabardyny, popeliny, rypsy, sukna, bostony, szewioty na suknie i kostjumy, aksamity, welwety w najnowszych kolorach na suknie, flanelki, sybiry, barchany w najnowszych deseniach.

Płótna pościelowe, fartuchowe, inlety, spodkowe stale na składzie. Firany tiulowe, madrasowe, story i różne gatunki firan z metra. Narzutki pluszowe na leżanki. Serwety pluszowe, gobelinowe i sukienne. Jedwabia do prania, Crep de Chine i satyny fularowe. Bielizna damska. Hafty w najrozmaitszych deseniach, pończochy, rękawiczki, chusteczki do nosa, parasole itd.

Swaetry wełniane damskie, płaszczyki dziecięce, czapeczki z szalikami ostatnie nowości stale na składzie w wielkim wyborze.

Ceny przystępne! **Usługa rzetelna!**

Młode białe

pieski

prawdziwe siberyjskie jedwabne spice, do nabycia **ul. 3-go Maja 5 parter lewo.**

Przyjmuję

bieliznę

do szycia oraz do wyporządzania w dom i poza domem.

Wojtaszakowa

Podgórna 5.

Wizytówki

wykonuje gustownie i szybko **Drukarnia „Orędownika“.**

Nie wierzcie

że istnieje coś, co by było „równie dobre“, zdrowe, pożywne i wydajne, jak Kathreinera kawa słodowa Kneippa! Kathreinera kawa słodowa Kneippa nie jest zwykłą kawą słodową.

Niema nic równie dobrego!

„TARTAK“

fabryka mebli i trumien

poleca

Wszelki materjał tarty budowlany i stolarski

oraz przyjmuje wszelkie drzewo do przetarcia i zboże do śrótowania.

Sprzedaż mebli i trumien detalicznie po cenach zniżonych w mych składach przy ulicy Warszawskiej № 32. — — Telefonu № 455.

Właściciel: Kazimierz Kaliszewski, Września-

Mapę automobilową Polski

wydana przez Automobilklub polski w Warszawie ma na składzie

A. Prądzyński, księgarnia, Września

Cena 1.50 zł.

Z dniem ogłoszenia unieważnia się zagubione

papiery wojskowe.

Wawrzyn Szymenderski
Miłosław.

Zamówienia na

STEMPLE

każdego rodzaju przyjmuje **A. Prądzyński, Września.**

Szofer

monter z Poznania poszukuje posadę od zaraz lub później.

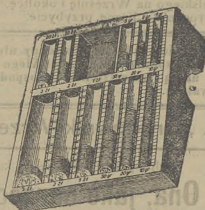
Zgł. do eksp. Orędownika.

Każdy

chwali **Centralinę** do szybkiego tuczenia świń

we Wrześni do nabycia:

B. H. Chrzan, J. N. Lewandowski, Apteka Nowa, L. Płotkowiak, Apteka Stara, Z. Wolski, M. Marcinkowski, Strzałkowo.

Kasetka do przechowywania bilonu

urządzona systemem samoliczącym w 2 wielkościach w cenie 16 i 21 zł na składzie **w księgarni**

A. Prądzyńskiego we Wrześni.

Za złożone nam w dzień ślubu życzenia, składamy na tej drodze wszystkim krewnym i znajomym najserdeczniejsze podziękowanie.

Września, 24/9 25.

Ruchajowie.

W niedzielę, dnia 4 października

odbędzie się **w Czachrowie** u p. Pfitzner'a o godz. 4 popołudniu

zabawa taneczna

na którą jak najuprzejmiej zaprasza

Gospodarz.

Młyn parowy

Kaczanowo

przyjmuje

zboża

do przemiału

i kupuje po cenach dziennych.

R. Nowacki.